

Tisková zpráva ČLS JEP, z.s.

V Praze 22. září 2015

Stanovisko České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně k elektronizaci zdravotnictví

Primárním cílem rozvoje elektronického zdravotnictví musí být přínos pro pacienty a zlepšení kvality zdravotní péče.

Využívání prostředků výpočetní a komunikační techniky ve zdravotnictví (elektronické zdravotnictví, e-Health) je nezbytnou součástí dalšího rozvoje zdravotnictví a může znamenat významné přínosy pro pacienty, pro lékaře a další odborné pracovníky ve zdravotnictví i pro zdravotnický systém jako celek. Elektronické zdravotnictví také může, je-li realizováno smysluplně, přinést zdravotnictví významné ekonomické úspory.

Česká lékařská společnost JEP si je vědoma nesmírné náročnosti procesu rozvoje elektronického zdravotnictví, který s sebou přináší i nové problémy a rizika. Ta je nutno znát a snažit se jim aktivně předcházet. Česká lékařská společnost JEP považuje za účelné se do tohoto procesu aktivněji zapojit, proto zřídila v roce 2013 Pracovní skupinu pro elektronické zdravotnictví. Jejím posláním je pomáhat racionálnímu a efektivnímu rozvoji elektronického zdravotnictví především tím, že bude koordinovat, prezentovat a prosazovat při odborné diskuzi názory lékařů a odborných společností při zohlednění primárního cíle: přínosu pro pacienty a zvýšení kvality poskytované péče.

ČLS JEP prosazuje v této oblasti následující **principy**:

- Právo pacienta na zajištění odpovídající péče, ochranu osobní důstojnosti a ochranu osobních údajů nesmí být oslabeno, ale naopak posilováno.
- Zdravotníci profesionálové musejí být do projektů zapojeni již ve stadiu přípravy záměrů, při plánování a tvorbě návrhů řešení. Lékařská veřejnost nesmí být postavena do role pasivního příjemce těchto technologií.
- Před zavedením nových nástrojů a služeb elektronického zdravotnictví do praxe musí být vždy dostatečně ověřena a vyhodnocena jejich kvalita, stabilita a výkonnost.
- Při zavádění elektronického zdravotnictví je třeba využívat především pozitivní motivaci uživatelů, prosazení na základě plošné povinnosti není akceptovatelné.
- Zavádění nových technologií musí probíhat postupně a uvážlivě tak, aby nedošlo k ohrožení plynulosti a bezpečnosti provozu, ohrožení pacienta nebo zhoršení podmínek práce zdravotníků.
- Při tvorbě nových řešení je třeba využívat veškeré dostupné vědecko-výzkumné poznatky a ověřené technologie, včetně standardů pro výměnu a zobrazování zdravotnických informací.

Činnost ČLS JEP v oblasti elektronizace zdravotnictví:

- Účast na přípravě Národní strategie elektronického zdravotnictví,
- odborné posouzení konkrétních projektů (elektronická neschopenka a e-recepty),
- vypracování stanovisek a jejich předkládání kompetentním institucím
<http://psez.webnode.cz/stanoviska/>,
- iniciace odborné komunikace, pořádání seminářů (například k problematice ochrany osobních údajů při elektronizaci zdravotnictví),
- již od roku 2000 účast a odborná gesce při tvorbě komunikačních standardů (Datový standard DASTA a Národní číselník laboratorních položek - podrobněji na www.dastacr.cz).

ČLS JEP, jako nejvyšší odborná instituce lékařů, svým aktivním přístupem k elektronizaci zdravotnictví chce také rozbít domněnku, že lékaři zavádění nových technologií brzdí. Elektronické zdravotnictví považuje ČLS JEP nejen za nezbytnost, ale za obrovskou šanci k posílení kvality péče, práv pacientů a zlepšení podmínek zdravotnických pracovníků. Současně však chce ČLS JEP pomoci odkrývat chyby v přípravách projektů, spolupracovat při jejich odstraňování, protože se domnívá, že právě nesprávná příprava a nesprávné prosazování nedomyšlených a nedotažených projektů elektronizaci zdravotnictví škodí a mohlo by ji ohrozit v budoucnu.

Prvky elektronického zdravotnictví jsou technologickým nástrojem, jakých současná medicína užívá nespočetné množství. Je třeba dosáhnout toho, aby se k těmto prvkům přistupovalo se stejnou vážností a důsledností, jako při zavádění a užívání jakýchkoli jiných zdravotnických prostředků.

ČLS JEP chce proto být především strážcem kvality přípravy a realizace projektů elektronického zdravotnictví tak, aby elektronické zdravotnictví nebylo samoúčelné, ale prospívalo pacientům a pomáhalo zdravotníkům.

Vedle aktivní spolupráce na tvorbě Národní strategie elektronického zdravotnictví, připravované ministerstvem zdravotnictví, věnuje ČLS JEP pozornost i některým konkrétním projektům elektronizace zdravotnictví, které byly již započaty dříve a vzbudily rozporuplné reakce mezi lékaři. Snahou ČLS JEP je, aby další případné pokračování těchto projektů respektovalo ty obecné zásady, které ČLS JEP prosazuje i pro nové projekty a které jsou zmíněny výše.

Projekt elektronické neschopenky

Pracovní skupina ČLS JEP se začala věnovat tomuto projektu v době, kdy se blížil termín zákonné povinnosti lékařů vystavovat neschopenky elektronicky. Kritické námitky ze strany lékařů byly v té době napadány jako neochota modernizovat tuto agendu. ČLS ve svém odborném stanovisku (2014) označila tento projekt za **příklad nesprávného postupu prosazování elektronizace zdravotnictví**, a to nikoli kvůli záměru samotnému, ale pro nesprávně zvolený způsob komunikace se zdravotnickou veřejností a pro nevhodnou koncepci řešení, která jednostranně a nevyváženě řešila pouze jeden aspekt celého problému.

ČLS JEP nicméně nechtěla zůstat u kritiky projektu. Odborná společnost všeobecného lékařství připravila **alternativní návrh řešení této problematiky** – tedy komplexní a vyváženou elektronizaci agend pracovní neschopnosti, který byl v letošním roce projednán s Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR, kde byl velmi pozitivně přijat. Existuje nyní tedy určitá šance na to, aby byla elektronická neschopenka v budoucnu řešena tak, že bude přínosem nejen pro konkrétní státní úřady, ale i pro zdravotníky, pacienty a zaměstnavatele.

Projekt elektronické preskripce (elektronický recept)

ČLS JEP se snaží podle svých sil aktivně zapojovat do řešení problémů projektu elektronické preskripce, který byl s nemalými náklady a ambicemi zaveden a spuštěn, ale zdaleka nenaplní původní očekávání – především v míře zapojení poskytovatelů péče do vydávání elektronických receptů a tím i v nedostatečných přínosech pro pacienty, lékaře i zdravotnický systém jako celek.

ČLS JEP zpracovala a nabídla Státnímu ústavu pro kontrolu léčiv vlastní odbornou analýzu projektu a navrhla kroky, které by mohly k úspěšnému zavedení elektronické preskripce přispět. ČLS JEP usiluje především o to, **aby stát jasně stanovil systémového garanta celého řešení** a vybavil jej i příslušnými pravomocemi a zdroji. Do této chvíle **nejsou uspokojivě vyřešeny některé technologické aspekty projektu**, tedy například otázka, jak bude celý systém fungovat v případech, kdy lékař nemá dostatečně stabilní a výkonné síťové připojení. Podle názoru ČLS JEP ale **chybí i dopracování řady funkcí**, které by umožnily širší využití elektronických receptů lékaři i pacienty.

ČLS JEP nabízí aktivní odbornou spolupráci na smysluplných úpravách projektu a jeho rozvoji, současně se ale staví proti tomu, aby byla bez dořešení nynějších problémů projektu elektronická preskripce plošně vynucována zákonem.

Co je elektronické zdravotnictví

Elektronické zdravotnictví (e-Health, e-Zdraví) je souhrnný pojem pro využití informačních a komunikačních technologií (ICT) ve zdravotnictví, respektive obecně ve prospěch zdraví.

V současnosti se v České republice připravují nebo již provozují v rámci elektronického zdravotnictví různé projekty, jejichž cílem je pomocí informačních technologií zlepšit pozici i zainteresovanost pacienta v péči o vlastní zdraví, zvýšit efektivitu zdravotnického systému a zlepšit kvalitu a dostupnost zdravotnických služeb a tím i zlepšit péči o pacienta.

Mezi takové projekty patří například:

- Výměna a sdílení informací o pacientovi včetně zdravotnické dokumentace v digitální podobě mezi poskytovateli péče,
- vytváření a archivace zdravotnické dokumentace v digitální podobě,
- výměna zdravotnických dat pro neodkladnou péči mezi nemocnicemi a vozy zdravotnické záchranné služby,
- poskytování ověřených a kvalitních informací o zdravém životním stylu, nemocech, nabídce zdravotnických služeb nebo preventivních programech cestou zdravotnických informačních portálů,
- elektronické předepisování léků – tzv. elektronický recept,
- využití telemedicíny, například vzdálené monitorování chronicky nemocných pomocí osobních přenosných zařízení.

Elektronizace zdravotnictví znamená ovšem více, než jen řešení jednotlivých projektů. Žijeme v období informační společnosti, kdy informační a komunikační technologie rostoucí měrou pronikají do všech oborů lidské činnosti, zejména pak do těch, které pracují s informacemi a používají vyspělé technologie. Zdravotnictví v tom není výjimkou. Pro vývoj medicíny a zdravotnictví jako celku jsou ovšem tyto změny zásadní, neboť jsou nedílnou součástí celkové proměny lidské společnosti související s rozvojem informačních technologií.